

Markéta Bábková: Národní identita v současném českém dramatu

Posudek vedoucí ho diplomové práce na oboru český jazyk a literatura, navazující magisterské studium na FF UK v Praze

Předloženou práci vnímám jako přínosnou ze dvou důvodů: Jednak že se věnuje soudobému českému dramatu (a jeho textové složce, tedy znění textů, a nikoli inscenačnímu provedení, čímž zůstává v hájemství literární vědy), jednak že zkouší využít nosný a v našem kontextu ještě neobehraný koncept reprezentace (tedy že jádrem analýzy jsou způsoby tematizace a zobrazování češství a souvisejících rysů národní kolektivní identity). Zároveň ale skloubení obou těchto zřetelů představuje i prubířský kámen (či neuralgický bod...) celé práce.

Výklad dramát Davida Drábka a Miroslava Bambuška, dvou nejspíš nejvýraznějších a rozhodně nejprovokativnějších českých soudobých dramatiků, je založen na znalé četbě jak publikovaných textů (Drábek: *Aby se Čechům ovary zachvěly*), tak především rukopisů her obou dramatiků. Díky diplomantce a předpokládám, že i díky konzultantce Mgr. Martě Ljubkové respektují tyto výklady specifickou dramatickou textu. Byť jde o čtení „účelová“, koncentrující se právě na motivy a další dílčí prvky, které explicitně či implicitně tematizují češství a s ním související rysy kolektivní identity, paměti, kulturní encyklopedie či dějinného kontextu, výklad myslím dostatečně respektuje specifickou dramatickou kódu promluvy, tj. fakt, že tato promluva není esejistickou či vědeckou formulací nějaké teze, ale dialogickým prvkem, určeným primárně jiné postavě a druhotně pak publiku (či čtenáři). Jako smysluplný se mi v daném případě jeví i postup, který oba dramatiky představuje i formou encyklopedického hesla či výčtem inscenací. Nepracujeme totiž autory kanonickými či s texty obecně známými a snadno dostupnými.

Jádrem práce je právě signifikantní, byť z hlediska kvantity vždy jen dílčí tematizace rysů češství, jež je pro oba dramatiky příznačná. Aby mohl výklad rysů češství v daných dílech nacházet a analyzovat, stanovuje si jako stěžejní úkol takovýto stabilizovaný obraz češství nejprve konstituovat. A zde nejspíš spočívá možné problematické založení celé práce. Češství jakožto abstraktní a konstruovaná entita je vyjádřitelné explicitními formulacemi poměrně obtížně, nehledě na historičnost jakýchkoli podobných konceptů či formulací. Zde se ukazuje, že hledat reprezentace češství v uměleckém díle je mnohem obtížnější než hledat reprezentace hmotných entit či konkrétních událostí nebo postojů. Proto práce prochází inventář znělých a známých formulací ohledně toho, co vytváří českou kolektivní identitu, historickou zkušenost a společenskou paměť. Je ovšem zjevné, že každý z takových soudů má jak své hlasatele, tak i oponenty. Proto je nutně celý

pokus útržkovitý a provizorní. Ze zpětného úhlu pohledu se ukazuje jako celkem patrné, že by nejspíš byl produktivnější opačný postup: Vyjít od explicitních tematizací češství v textech (s tím, že tvrzení o jejich výpovědní hodnotě ohledně češství bude ve východisku – bez rozboru celého textu – jen hypotetickou představou) a pak tyto konkrétní textové rysy a prvky poměřovat kontextovými odkazy, jež produkují. I na vrub můj jakožto školitele spadá, že tato cesta se vyjevuje teprve nyní, po vyzkoušení cesty opačné.

Přes tyto dílčí výhrady se domnívám, že práce je přínosná tím, že z jednoho úhlu pohledu a skrze jednu tematickou složku vykládá díla Drábkova a Bambuškova jak se zřetelem k vývojové linii každého z autorských děl, tak i komparativně porovnáváním obou poetik, s přihlédnutím i k dalším (nemnoha – ne z důvodů nedostatku píle, ale z důvodu nedostatku materiálu) výrazným autorům, u nichž lze najít tematické prvky obdobné (Steigerwald).

Práci k obhajobě **doporučuji**.

V Praze dne 6. 6. 2014

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.